

**UNIVERSITATEA DIN CRAIOVA
FACULTATEA DE ECONOMIE ȘI ADMINISTRAREA AFACERILOR
DEPARTAMENTUL: MANAGEMENT, MARKETING,
ADMINISTRAREA AFACERILOR
SPECIALIZAREA: ADMINISTRAREA AFACERILOR**

Conf. univ. dr. Lavinia Maria Nețoiu

CREDITAREA AFACERILOR

Curs

pentru uzul studenților de la specializarea Administrarea afacerilor

**EDITURA UNIVERSITARIA
Craiova, 2013**

Copyright © 2013 Universitaria
Toate drepturile sunt rezervate Editurii Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

NEȚOIU, LAVINIA MARIA

**Creditarea afacerilor : curs pentru uzul studenților de la
specializarea Administrarea afacerilor / Lavinia Maria Nețoiu. –**
Craiova : Universitaria, 2013

Bibliogr.

ISBN 978-606-14-0697-5

336(075.8)

Apărut: 2013

TIPOGRAFIA UNIVERSITĂȚII DIN CRAIOVA

Str. Brestei, nr. 156A, Craiova, Dolj, România

Tel.: +40 251 598054

Tipărit în România

CAPITOLUL 1 **CREDITUL, element de economisire - investire**

1.1. Definiția creditului

Etimologic, cuvântul *credit* provine din latinescul *creditum* – participiul trecut al verbului *credea, credere* – și semnifică credința celui care dă bunuri sau sume de bani că va primi în schimb valori echivalente. Această origine a noțiunii scoate în evidență un element psihologic necesar unei operațiuni de credit: *încrederea*.

Creditul exprimă ansamblul de relații economice prin care capitalul disponibil ca urmare a nesincronizării momentelor reproducției este reintrodus în circuitul economic.

Legea bancară definește *creditul* ca fiind „orice angajament de punere la dispoziție sau acordare a unei sume de bani ori prelungirea scadenței unei datorii, în schimbul obligației debitorului la rambursarea sumei respective, precum și la plata unei dobânzi sau a altor cheltuieli legate de această sumă sau orice angajament de achiziționare a unui titlu care încorporează o creanță ori a altui drept la încasarea unei de bani”. De regulă creditul este purtător de dobândă și este garantat cu bunuri sau valori acceptate ca atare.

1.2. Elementele creditului

Elementul esențial al creditului îl reprezintă, după cum rezultă și din termenii de origine ai acestuia, *încrederea*, și anume încrederea celui ce dă cu împrumut o anumită sumă, că o va primi înapoi la scadență, însoțită de o dobândă. În momentul în care se acordă un credit, este ca și când s-ar elibera un brevet de moralitate sau o cauciune morală pentru debitor.

Un prim *element constitutiv* al creditului îl reprezintă *schimbul în timp*, adică separarea printr-un interval de timp a momentului cedării unei sume de bani de cel al rambursării acesteia. Pentru timpul care va trece între primirea unei sume de bani și rambursarea sa beneficiarul va plăti o dobândă. Celelalte *elemente constitutive* ale oricărei operațiuni de credit sunt schimbul de bani separat de timp, folosirea banilor, plata unei dobânzi.

În orice operațiune de credit intervin două *subiecte*:

- cel care acordă creditul - numit *creditor*;
- cel care primește creditul - numit *debitor*.

Alte elemente ale creditului sunt:

✓ *scadența* - reprezintă momentul sau momentele stabilite pentru rambursarea creditului;

✓ *ratele parțiale* - care se rambursează eșalonat, la anumite termene, conform înțelegerii stipulate în contractul de credit;

✓ *termenul grație* - perioada între momentul angajării creditului și începerea rambursării lui;

✓ *garanțiile creditului* - formate din bunuri, mobile sau imobile, ce se constituie la dispoziția creditorului pentru asigurarea îndeplinirii de către debitor a obligațiilor ce rezultă din contractul de credit;

✓ *dobânda* - reprezintă prețul plătit de către debitor creditorului sau pentru împrumutul acordat pe un termen determinat..

Orice operațiune de credit comportă în sine, chiar prin natura sa, luarea în calcul a unui *risc cert*. Riscul legat de credit constă în riscul insolvabilității clientului care poate duce la pierderea sumei împrumutate și riscul imobilizării, când clientul nu respectă angajamentul achitării la scadență a sumei cuvenite.

1.3. Condițiile creditului

În îndeplinirea funcțiilor și rolului creditului în economia de piață, pentru valorificarea la maximum a avantajelor generate de credit și diminuarea la minimum a riscurilor ce rezultă ca urmare a acordării creditului, este absolut necesar să fie îndeplinite anumite condiții¹:

a) *existența unui sistem juridic* prin care să se reglementeze cadrul general al operațiunilor de credit, ceea ce presupune:

- măsuri asiguratorii și de protecție pentru cei implicați în relațiile de credit;
- drepturi și obligații, atât pentru creditori cât și pentru debitori;
- proceduri de soluționare a litigiilor dintre părți și organe competente de soluționare a respectivelor litigii.

Cadrul juridic trebuie să fie suficient de flexibil pentru a stimula libera inițiativă, dar și suficient de categoric pentru a limita riscurile.

b) *existența unui sistem instituțional*, constând într-un ansamblu de instituții și organisme specializate, cu o vastă rețea dispusă în teritoriu, dar și cu relații de corespondență cu instituții similare din străinătate. Este necesar ca aceste instituții să dispună de personal calificat și de mijloace tehnice moderne pentru efectuarea de operațiuni de credit;

c) *existența unui cadru economic favorabil*, legat de situația de ansamblu a economiei naționale, de perspectiva ei, de gradul de dezvoltare a sectoarelor din economie, precum și de conjunctura economică pe plan intern și extern;

d) *forma relațiilor social - politice*, în sensul existenței cadrului general de ordine și consens social - politic, de stabilitate și continuitate a opțiunilor generale referitoare la deciziile macroeconomice. Este evident ca un mediu social caracterizat prin convulsii între diferitele categorii sociale, un regim politic instabil, contestat, o politică economică oscilantă, fără perspective clare, vor influența elementul esențial al creditului, adică *încrederea*, descurajând tendințele de economisire prin intermediul instituțiilor specializate, cererea de credite din partea debitorilor sau acordarea creditelor de către bănci;

e) *factori de natură psihologică și de tradiție* care se referă atât la elementul definitoriu al creditului, *încrederea*, cât și la comportamentul agenților economiei, al întreprinzătorilor, dar și al populației în ansamblul său. Trebuie luată în considerare preferințele diferitelor grupuri sociale spre economisire, consum, investiții sau spre tezaurizare, toate acestea fiind influențate de religie, de nivelul de cultură și de educație, de profesie, precum și de poziția socială a indivizilor.

¹ Șaguna Drosu D. – Drept financiar și fiscal, Ed. Oscar Print, București, 1997, pag. 221-225

1.4. Funcțiile creditului

Avantajele creditului sunt evidențiate prin funcțiile sale :

a) *funcția distributivă* constă în mobilizarea resurselor bănești disponibile la un moment dat în economie și redistribuirea lor prin acordarea de împrumuturi spre anumite ramuri, sectoare de activitate care au nevoie de fonduri de finanțare;

Disponibilitățile bănești se referă la surplusurile de capital de circulație aflate temporar sub formă inactivă în conturile bancare ale societăților comerciale, în conturile de economii ale populației depuse la casele de economii ori la băncile comerciale. Oferind aceste disponibilități celor ce au nevoie de fonduri, creditul sporește puterea de acțiune productivă a capitalului, punând astfel în mișcare forțele economice latente și contribuind la creșterea avuției reale a societății.

De asemenea, faptul că procurarea de noi capitaluri se realizează într-un mod operativ, conferă mai multă elasticitate economiei în ansamblul ei, favorizând orientarea mai rapidă a investițiilor spre sectoarele sau activitățile rentabile, asigurând o mai mare capacitate de adaptare la cerințele pieței interne și externe și contribuind la utilizarea eficientă a capitalurilor;

b) *funcția de transformare a economiilor în investiții*: creditul sporește puterea de acțiune productivă a capitalului contribuind la creșterea avuției reale a societății.

Orice individ poate economisi o anumită sumă de bani, mai mare sau mai mică, în funcție de venitul și comportamentul său economic. Economisirea neurmată de investire constituie o teaurizare și reprezintă un factor de dezechilibru pentru viața economică

Creditul este cel care pune la dispoziția întreprinzătorului capitalul necesar, asigurând transformarea economiilor inactive în investiții. Din acest punct de vedere, creditul este un factor important al creșterii economice.

Oferind accesul la credite oricărui individ care, prin intențiile sale realiste, riguros fundamentate, garantează rambursarea sumelor primite, creditul contribuie la proliferarea firmelor de mici dimensiuni, promoare ale noului, ceea ce favorizează concurența cu efectele pozitive asupra echilibrului economic.

c) *funcția de emisiune monetară*: această funcție s-a manifestat la început prin renunțarea la monedele cu valoare intrinsecă și trecerea la utilizarea monedei fiduciare (cu valoarea fictivă, bazată pe încredere), adică a bancnotei. Ulterior, prin intermediul instituțiilor de credit, s-au creat alături de bancnotă, multiple instrumente și tehnici de plată (trata, viramentul, biletul la ordin, cecul) care au dus la diminuarea folosirii numerarului în acordarea creditului și la creșterea în mari proporții a monedei scripturale în acest scop. Cu ajutorul acestor instrumente și tehnici s-a ușurat semnificativ procesul de acordare a creditelor.

d) *funcția de asigurare a stabilității prețurilor*: se realizează prin reglarea dimensiunilor cererii și ofertei de mărfuri și servicii, creditându-se consumul pe de o parte și stocurile, pe de altă parte.

Creditul oferă pentru proprietarii mărfurilor respective posibilitatea depozitării lor și obținerii cu anticipație, într-o proporție mai mare sau mai mică, a contravalorii acestora.

Creditul are un rol deosebit și în promovarea relațiilor economice internaționale, stimulând exporturile și importurile, asigurând o desfășurare normală, rapidă și în deplină siguranță a operațiunilor de export - import.

Cuprins

CAPITOLUL 1	7
CREDITUL, element de economisire - investire	
1.1. Definiția creditului	7
1.2. Elementele creditului	7
1.3. Condițiile creditului	8
1.4. Funcțiile creditului	9
1.5. Formele creditului în economia de piață	10
1.6. Principii de creditare	12
CAPITOLUL 2	13
DOBÂNDA, element de negociere în relațiile cu clienții	
2.1. Definiția dobânzii	13
2.2. Factorii care determină nivelul ratei dobânzii	13
2.3. Tipuri de dobânzi	15
2.3.1. Dobânda simplă	15
2.3.2. Dobânda compusă	17
2.3.3. Dobânda medie	18
CAPITOLUL 3	20
Sistemul bancar românesc	
3.1. Organizarea sistemului bancar românesc	20
3.2 Banca Națională a României, bancă a băncilor	20
3.3. Instituțiile de credit, a doua verigă a sistemului bancar românesc	22
3.4. Activități permise instituțiilor de credit	23
3.5. Băncile comerciale	24
3.6. Organizarea societăților bancare	25
3.7. Operațiunile bancare de pasiv	26
3.7.1. Operațiunile de constituire a capitalului social și a diferitelor categorii de fonduri de rezervă	26
3.7.2. Operațiunile de primiri de depozite	29
3.7.3. Operațiunile de refinanțare de la Banca Centrală	30
3.7.4. Operațiunile pe piața interbancară	31
3.7.5. Operațiunile de emisiuni de titluri proprii	31
3.8. Operațiunile bancare de activ	32
3.8.1. Operațiunile de creditare	32
3.8.1.1. <i>Operațiunile de creditare a persoanelor fizice și juridice</i>	32
3.8.1.2. <i>Operațiunile cambiale</i>	33
3.8.2. Operațiunile privind achiziția de efecte publice și acțiuni	34
3.8.3. Operațiunile de vânzări și cumpărări de valute și devize	34
3.9. Activități bancare cu amănuntul	35
3.10. Activități bancare en-gros	36
3.11. Cooperativele de credit. Definiție. Particularități. Tipuri	36
3.12. Activități permise cooperativelor de credit	38
3.13. Instituțiile emitente de monedă electronică	38
3.14. Băncile pentru domeniul locativ	38

CAPITOLUL 4	41
Procesul de creditare a afacerilor .	
4.1. Operațiunile de creditare a persoanelor fizice și juridice .	41
4.2. Etapele activității de creditare	42
4.2.1. Depunerea cererii de creditare	42
4.2.2. Analiza juridică a clientului solicitant de credit	45
4.2.3. Analiza tehnică a clientului solicitant de credit	45
4.2.4. Analiza economico-financiară a clientului solicitant de credite	46
4.2.5. Analiza nefinanciară a solicitantului de credit	52
4.3. Tipuri de garanții acceptate de bancă în procesul de creditare	52
4.4. Determinarea bonității clienților solicitanți de credite	55
4.5. Elaborarea deciziei de creditare	58
4.6. Acordarea creditelor	59
4.7. Managementul creditelor neperformante	60
4.8. Metode de prevenire, stopare și reducere a creditelor neperformante	62
CAPITOLUL 5	65
Modalități și instrumente de plată utilizate în decontarea afacerilor	
5.1. Numerarul	65
5.2. Moneda de cont	65
5.3. Instrumentele de credit .	66
5.4. Moneda electronică	71
Bibliografie	72